

Jag & Villa Skärtofta

Av Agnes Ribbing

Mina ögonlock slås upp av ljudet av regnet som smattrar mot rutan. Dripp, dropp, dripp, dropp. Metallhinken står precis bredvid min lilla, lilla säng. Hinken är nästan full och det är dags att tömma den från allt vatten som läcker in från taket. Året är 1904, den 29 september. Ryggen värker som vanligt och jag reser mig försiktigt upp. Man får trycka ihop sig som ett streck om man ska ha en möjlighet att sova i sängen, men det är en vana. Vendela heter jag. Ja, jag vet att det är ett ganska ovanligt namn men det får man leva med. Apropos att leva, det gör inte jag så mycket. Jag sover i samma säng, äter samma frukost, klär på mig samma kläder, bor i samma hus, går till samma arbete, går hem samma väg, äter samma middag för att sedan lägga mig i samma säng som jag vaknade i. Samma, samma och samma. Jag vill kunna leva men är osäker på om jag får.

Jag bor i ett litet litet torp som kallas Garvkroken. Jag har aldrig träffat min pappa. Mor säger att vi inte ska prata om honom men jag vet att han träffade en annan kvinna som han blev kär i. Hon bodde i Skåne. Han var otrogen och lämnade mor. Sedan dog den andra kvinnan och pappa blev på gatan eftersom han inte var välkommen här enligt mor.

Min mor heter Cecilia. Hon har alltid tyckt om mig. Det vet jag. Hon sliter hela dagarna för att kunna försörja oss. Det är på håret att hon lyckas. Jag jobbar faktiskt också, fast jag bara är 11 år. Det är vanligt på den här tiden. Jag jobbar som städare åt John Bernström på Villa Skärtofta. Bernström är en ganska snäll gubbe som har sju barn och en fru. Men nu kan jag inte sitta här och prata om mig själv. Nu är det dags för frukost. Om jag får någon...

Jag rycker åt mig den gråa scarfen och knyter den tätt, tätt runt huvudet. Här och där kan man se hål i scarfen men vi har inte råd med en ny och mor säger att jag får ha den några år till.

Träskornas klackar låter när jag går till mamma. Klick, klack, klick, klack.

- Ska jag hjälpa till med frukosten mor? frågar jag mjukt.

- Jag gärna min vän, säger hon suckande.

Mors händer är röda och torra. Ibland spricker händerna för att de är så torra. Jag erbjuder mig att hjälpa till med disken men mor svarar bara att jag inte ska behöva hjälpa henne.

Gröten puttrar över elden och jag får huka mig fram för att inte slå i huvudet i taken. Jag tar ett par tygrasor från bänken och lyfter av kastrullen från elden. Jag plockar ner de enda två skålarna vi har från hyllan och ställer skålarna på det vingliga träbordet. Ögonen riktas mot mor igen och jag ser hur hon vill börja gråta. Det gör hon nästan alltid. Jag vill inte det för det är så fruktansvärt hemskt att se sin egen mor gråta tycker jag. Mor går med tunga steg och sätter sig framför mig och drar en djup suck. Mor tar tag i skeden bredvid skålen och börjar sleva upp gröt ur kastrullen.

Jag gör mig redo för att gå till arbetet. Jag säger adjö till mor och stänger dörren. Regnet piskar i ansiktet och jag huttrar till. Jag tar en omväg för att kunna gå längs vattnet.

Jag tittar ut över vattnet och ser herr och dambadet. En flock fåglar glider fram ovanför vattnet. Grusgången är fuktig och det droppar vatten från träden. Molnen har en gråsvart färg och det är som en otroligt tråkig höstdag. Och det är det också, en otroligt tråkig höstdag.

När jag börjar närma mig Villa Skärtofta ser jag en tidning som sveper med i vinden. Om jag tar med tidningen hem till mor blir hon säkert lycklig. Jag springer efter tidningen och lyckades fånga tidningen i sista sekund innan vattnet fångar tidningen istället. Jag läser rubriken på framsidan med häpnad: Rymlingarna Ture Eriksson och Oscar Vigelius rymde från Långholmen i söndags natt!

Nedanför rubriken är det två svartvita bilder på en kvinna och en man. Båda två har minst ett ärr i ansiktet och saknar en tand. Jag sväljer hårt för att sedan fortsätta mot Villa Skärtofta. Tidningen glömde jag faktiskt. Mor får skita i den. Oj, man får inte svära!

Jag knackar på den ståtliga, vita ingången till Villa Skärtofta. sekunderna går men efter ett tag gnisslar dörren upp och Alfred tittar glatt på mig. Alfred jobbar här åt John Bernström. Han har arbetat där ganska länge. Han hjälper mig oftast med problem jag stöter på här och där. Alfred är en glad kille som har fräknar och orange spikrakt hår som sträcker sig ner till näsan.

- Kom Vendela, John är i vardagsrummet. Han vill ha hjälp med sin yngsta son Sigismund och hans dotter Blanka, säger Alfred samtidigt som han ler med hela ansiktet.

Foten tar ett stort kliv in i Villa Skärtofta och äntligen får jag ta av den skavande koftan.

Jag doppar moppen för femtioelfte gången i hinken för att sedan skura golvet. Jag lyfter på huvudet och ser den öppna spisen. Det står *Fides Spes Amor*. Det betyder *Tro hopp och kärlek*. Just då, när jag står och skurar, kommer John fram till mig. Det ser ut som om han inte vill att någon ska få veta att han pratar med mig. Rika människor ska tydligen inte prata med såna som mig, fattiga alltså. John tittar sig omkring och får syn på Alfred. John nickar åt honom och signalerar att han ska komma hit. Alfred kommer springande fram till oss och höjer på ögonbrynen samtidigt som han tittar på både mig och John.

- Så här ligger det till, jag och min fru ska åka bort ett tag. Det kan bara följa med fem barn så ni måste vara barnvakt åt Sigismund och Blanka. Vi åker ikväll. Ni får dubbel lön, säger John samtidigt som han fiskar upp två stycken marsipanbitar och ger till oss.

Jag och Alfred tittar på varandra och säger i kör:

- Ja, självklart att vi ställer upp! säger vi och båda fnissar.

Vi ser droskan rulla iväg mot staden. Hästen travar fram elegant på nylagda asfalten. Sigismund vinkar gråtande adjö åt sin far. Till slut är det bara en prick kvar av droskan som rullar bort i horisonten. Jag lyfter upp Sigismund och Alfred tar Blanka i handen.

Jag slänger ihop en morotspudding och serverar maten. Blanka verkar inte äta så värst mycket men Sigismund verkar trycka i sig morotspuddingen med god aptit. Jag tar min första tugga av morotspuddingen och den smakar faktiskt helt okej om jag får vara ärlig.

När jag ätit upp puddingen kväver jag en rap och sätter händerna för magen. Jag kunde inte riktigt släppa tanken på tjuvarna som rymt från fängelset. Skärp dig nu Vendela, det är väl självklart att det inte kommer tjuvar hit, eller? Jag vaknar upp ur mina dagdrömmar av en hård och kraftig smäll på dörren. Blankas ögon spärras upp och Sigismunds ögon blir blanka. Jag försöker styra upp situationen men jag är skakig själv om jag ska tala sanning. Jag tittar ut genom fönstret och ser två silhuetter som står och grälar.

- Men Ture! Måste vi göra sno saker just i Saltsjöbaden? Kan vi inte göra det på Södermalm istället? frågar en av personerna.

- Nej, Oscar! Här i Saltsjöbaden finns det mängder av rikisar, det fattar du väl själv, säger den andra rösten irriterat.

När de knackar ytterligare en gång på dörren ser jag tydligt vilka de är, Ture Eriksson och Oscar Vigelius. Det är de två tjuvarna som rymt från Långholmen! Nu är det panik. Fullständig panik!

Varken Blanka och Alfred hade sett tjuvarna innan och särskilt inte Sigismund. Det var bara jag som visste och jag måste hindra dem från att göra inbrott hos Bernströms.

Jag vinkar åt allesammans att följa med mig för att gömma oss. Vi springer upp till biljardrummet, rusar fram till soffan och hoppar in bakom den. Sekunderna vi sitter där bakom dunkar mitt hjärta så fort så det känns som om hjärtat ska dunka ur bröstkorgen vidare till Afrika. Jag ser hur Sigismund vill börja gråta men jag hyschar honom. Han lyder och tårarna bara rinner men huvudsaken är att han är tyst. Just då hör jag ett BRAK! Dörren till entrén har bändts upp. Klumpiga fötter går omkring på nedervåningen. Jag sväljer hårt och andetagen är skakiga.

- Ture, kom och kolla. Rikisen har ett helt kassavalv fullt av stålar, hör jag någon ropa under mina fötter.

Det var då jag insåg det. Jag kan inte sitta här och se på när de stjälar saker från John, jag måste se till att de åker fast, och det är fort annars vet man inte vad som kan hända. Jag tänker så att det knakar för att komma på en plan. Tillslut slår det mig! Ni vill säkert höra min plan, men ni behöver inte vara nyfikna så länge till. Jag reser mig upp och gör tecken till Alfred och barnen att de ska sitta kvar och låta mig sköta det. Alfred ser helt förskräckt ut och förstår inte vad jag håller på med. Jag tittar mig omkring i rummet och ser några fina smycken och vaser. Perfekt bete! Fötterna smyger fram på golvet och jag rafsar åt mig sakerna och slänger in dem i den gamla städskrubben. Dörren öppnar jag på glänt. Jag greppar tag om den röda biljardbollen och släpper den på golvet. Det dunsar högljutt och jag springer raskt fram över golvet för att sedan kasta mig bakom den prydliga skinnsoffan igen.

- Ture, jag hörde ett dunsande ljud från övervåningen, ropar Oscar till Ture.

- Sluta larva dig nu! Det är väl självklart att det inte är någon i huset. Du såg väl själv att Bernström åkte iväg med droskan, säger Ture elakt och skrattar.

Oscar och Ture går motvilligt upp för trappan men kommer på andra tankar när de ser de vackra smyckena och vaserna i städskrubben.

- Hörru Oscar, kolla här, ser du alla vaser och smycken? Det kan säkert vara värt någon hundralapp, säger Ture nöjt.

Båda två rör sig mot städskrubben och allt går som planerat. Jag är beredd med stolen bredvid mig. När båda har klivit in i städskrubben springer jag allt vad jag kan och sätter stolen framför dörren.

- Toppen, då drar vi nu då, hör jag Oscar säga nöjt.

Någon rycker i handtaget men lyckas inte öppna dörren.

- Hallå Ture, det är låst, säger Oscar oroligt.

- Sluta fjanta dig! Flytta på dig och låt mig öppna dörren, dumbom, säger Ture överlägset. Men Ture lyckas inte heller öppna dörren.

- Men vad nu? Öppna dörren! säger Ture ilsket.

Jag tittar med ett finurligt leende på Alfred och han bara skrattar till svar.

Jag sitter länge och tittar ut genom fönstret när jag tillslut ser Alfred komma tillbaka till huset med fjärdingsmannen Frans. När han öppnat städskrubben så sätter han hårdhänt på handklovar på både Ture och Oscar. Jag är säker på att Långholmens fängelse kommer att fixa en bättre cell till Ture och Oscar så att de inte rymmer igen, och det är väl bra det. När Ture långsamt går förbi så tittar han på mig med sina isande ögon. Fräck som jag är räcker jag ut tungan åt honom. Oscar tittar bara ner i marken. När fjärdingsman Frans har låst in båda två i bilen kommer han fram och vet inte hur han ska tacka oss.

- Ni båda har varit hjältar för både mig och Sverige. Som tack ska ni få 30 kr var av mig. Är det bra? frågar Frans och lutar sig fram för att titta oss i ögonen.

- Tack för att konstapeln vill ge oss 30 kr, tack så mycket, säger jag med ett stort leende på läpparna. Nu är jag både hjältinna och rik.